nul III. Budapesta 2 Maiŭ 1904. Nr. 18

Abonamentul:
: ... .. 2 coroane
: ... ... 1 coroana
merul telefonuluĭ 59—21.

Redacția și administrația:
Szabad Szó
BUDAPESTA,
VII., István-ut 67.
Numerul telefonuluĭ 59—21.

VOINTA POPORULUI

rganul partiduluĭ socialdemocrat reorganisat din Ungaria. Foaie pentru poporul muncitor Român.

Redactor prim: **V. MEZÖFI.** — edactor resp.: **D. Cienadi.**

Sânge și ear sânge.

Cetim în foile ungureștĭ, că în Élesd din rie **cincĭzecĭ-și-treĭ** de Români au fost șcațĭ. Ce și cum s'au întêmplat, nu se știe e-a bună seama pentru că foile ungureștĭ fie- după coloarea lor politică schimbă faptele nplate.

Dupăce desbrăcăm știrile de haĭna lor politică n la cunoașterea următoarelor:

Partiduĭ kossuthist a ținut în 24 Aprilie are popra'ă la Elesd, însă mulțimea vorbitori, strigat: trăiască social-democrația. Gendar- au provocat mulțimea ca să se împrăștie. De se încurcă ițele. Se zice, că gendarmiĭ au șcat de douĕ orĭ în popor, remânênd 53 de ânĭ morțĭ. Și poporul a înpușcat și strajameș- gendarmilor după ce a împușcat și el în ime a rĕmas mort, străpuns de un glonț. izecĭ de Românĭ au murit la fața loculuĭ, ceialalțĭ trag pe moarte, se zice maĭ departe, intre aceĭ 53 de nefericițĭ, carĭ n'au murit de vor rĕmâne ologĭ, după operațiile ce li-se fac Fibirául apoĭ a împrăștiat poporul cu ajutorul nelor din Oradie.

Noĭ, partidul social-democrat reorganizat n cu această dată de o sfânta dătorința mora- depune o lacrimă mângăietoare pe mormên- acelor frați însă tot dătorința aceasta morală npune a declara, că noĭ, partidul social-demo- reorganizat nu avem frați și prietinĭ în cercul d și, prin jurul luĭ, acolo s'au încuibat soci- Bokanyi-eștiĭ și unde își pun piciorul ĭĭ svindlerĭ de clasa întâiŭ, numaĭ poporul bea a pe urma lor, că-l proteşte. Noĭ, ca partid l-democrat reorganizat, în toată comuna, unde rganizăm poporul, lucru dintâiŭ ni-e, ca să-l năm asupra stăriĭ luĭ, să-l învĕțăm cum tre- să se lupte pentru câștigarea drepturilor sale nești și politice, — **însă numaĭ pe cale pacĭnică** și putem să ne mândrim, că organele noastre social-democrate reorganizate din toată țara, se înmulțesc, se întăresc, înfloresc și dau înainte mĕreu și în mod pacĭnic, luminându-se și prosperând. Aceia, carĭ îĭ pun pe calea aceasta, sunt prietiniĭ poporuluĭ, ear nu aceia, carĭ îĭ pun în fața glonțuluĭ gendarmilor.

Fiecare dintre voĭ, fratĭ adevĕrațĭ social-democrațĭ reorganizațĭ să-șĭ țină de a sa sfântă dătorință ca să rêspândească ideia mântuitoare a partiduluĭ social-democrat reorganizat și să-șĭ lumineze prietiniĭ, frațiĭ și neamurile sale, ca să se ferească de socialiștiĭ-internaționalĭ, de Bokanyi-eștiĭ și de foaia fleac „A d e v ĕ r u l“ și să înscrie în partidul social-democrat reorganisat și să aboneze foaia partiduluĭ nostru **„Voința Poporuluĭ“** să o aboneze și să o citească, că dacă se vor lăsa și maĭ departe prostițĭ de niște svindlerĭ, ca și cum sunt Bokanyi-eștiĭ de la „A d e v ĕ r u l“ atuncĭ ușor ne putem trezi, că ticăloșiĭ aceia ne împușcă p toți Româniĭ, în numĕr de 3 milioane și jumĕtate.

Feriți-ve de svindleriĭ aceia de la „A d e v ĕ r u l“ de Bokanyi eștĭ ca și cum va ferit maica voastră de foc și vĕ ferițĭ de eĭ ca de niște rîioșĭ.

Sfat maĭ bun părintesc nu vĕ putem da inbițĭ frațĭ și prietiniĭ Românĭ; — dăcă ne ascultațĭ și vĕ alăturațĭ de partidul nostru vĕ facețĭ voauĕ un mare bine dacă însă vorbele noastre vor suna în pustiu, atuncĭ pieirea voastră, de la sine urmează. !

Noĭ ne am făcut dătorința, acum e rêndul vostru să pășițĭ la lucru.

Pe ceĭ rănițĭ ĭ-au dus cu 18 trăsurĭ Lunĭ dimineața la șpital udin Oradie.

Cătră frațĭ!

Fiind spre sfârșitul pătraruluĭ, rugăm pe toțĭ frațiĭ nostri cărora li se sfârșește abonamentul la

1 Maiŭ după călindarul noŭ să binevoiască a-şĭ reînoĭ abonamentul, că astfel trimiterea ziaruluĭ se nu sufere întârziere Vremea grea umblă de-asupra noastră, fişcalul împĕrătesc adica procurorul ne-a dus numeriĭ din urmă din **„Voinţa Poporuluĭ“** şi astfel marĭ pagubĭ am îndurat, de acea voĭ ne staţĭ într'ajutor şi pentru maĭ departe ca să putem lupta şi de aci înainte pentru binele poporuluĭ.

Facem din noŭ băgătorĭ de seamă pe toţĭ cetitoriĭ şi abonenţiĭ nostri că preţul foaieĭ este a se plăti înainte, de oare-ce şi noĭ de-asemenĭ înainte trebuie să plătim în tot locul. Nainte de toate ne rugăm de prietiniĭ nostri ca să nu-se supĕre pe noĭ dacă ar trebui să încetăm cu trimiterea foaieĭ, ci să ne sprijinească pentru că numaĭ atuncĭ o putem duce la un sfârşit bun, dacă regulat îşĭ plăteşte fie-care cetitor şi frate al nostru dătoria, pentru că noĭ numaĭ din fileriĭ abonenţi or nostri susţinem foaia, neavênd alt isvor de căştig.

Preţul abonamentuluĭ este următorul:

Pe 1 an — de 1 numĕr — 4 coroane.
» ½ » — » » » — 2 »
» 3 » — » » » — 1 »

Dacă se abonează 30 foĭ pe un nume, atuncĭ abonamentul va fi următorul:

Pe 1 an — 30 numere [illegible] cor. 40 fil.
» ½ » — » » — 2 » 20 »
» 3 » — » » — — » 60 »

Maĭ departe rugăm pe vechiĭ noştri cetitorĭ să scrie pe mandatul postal (utalvány) şi numĕrul sub care primesc foaia, iar cetitoriĭ ceĭ noĭ sa-şĭ scrie numele curat şi la înteles, amintînd şi aceea că numaĭ acum abonează foaia pentru întâia dată.

Administraţia
„Voinţa Poporuluĭ.“

Baniĭ, scrisorĭ şi alte întrebarĭ au se trimite pe adresa aceasta:

SZABAD SZÓ
Budapest, VII., István-ut 67. sz.

Straicul funcţonarilor de la trenurĭ.

In numĕrul trecut am fost pomenit, că slujbaşiĭ trenuluĭ de stat de la cel maĭ mic până la cel maĭ mare au întrat straic pentru că nu li s'a mărit plata. Straicul a ţinut tocmaĭ o săptămână de Lunĭ până Lunĭ şi multă zoală a dat funcţionarilor şi deputaţilor în casa ţăriĭ. In sfârşit slujbaşiĭ de la trenurĭ au reîntrat în slujbă. Guvernul a luat mĕsurĭ ca dintre funcţionarĭ aceia, carĭ-îs reservişti să între la miliţie, de unde apoĭ vor fi împărţiţĭ pe la trenurĭ. Pe de altă parte guvernul a îndrumat regimentul de tren de la Korneuburg de sub Viena ca să primească asupra sa conducerea trenurilor de la stat-astfel trenurile — putem zice — ear s'au pus în mişcare pe toate linii ledin ţară.

Aici în Budapesta, unde a fost straicul, mare mişcare şi tulburare s'a făcut. Tulburările şi-au ajuns culmea in Dumineca trecută, când s'a spulberat adunarea funcţionarilor de la tren. Tot atuncĭ a fost deţinut şi un deputat, însă nu peste multă vreme a fost lăsat pe picior liber. Fiscul împĕrătesc a dat poruncă că ceĭ 13 conducătorĭ aĭ sujbasĭlor de la trenurĭ să fie deţinuţĭ, astfel straicul s'a spulberat. Lunea trecută ministrul preşedinte după ce s'a cetit protocolul şedinţei trecute, a cetit autograful regal, prin care s'a încheiat sesiunea parlamentară. Astfel în casa ţăriĭ nu se vor maĭ putea ţinea şedinţe până când nu va fi convocată din noŭ eară prin autograf regesc. Circulaţia trenurilor fiind normală, prin aceea, că slujitoriĭ şi domniĭ de la trenuri au pus capĕt străiculuĭ. Scumpetea alimentelor a scăzut.

Arfi bine că slujitoriĭ şi domniĭ să nu maĭ facă prostiĭ de acestea, dacă nu-s destul de tarĭ, ca să se lupte pân în capĕt şi numaĭ nouĕ plătitorilor de porţie să ne facă întârziere, pagubă şi cheltuelĭ.

Pentru plătitoriĭ de porţie

Peste câteva zise se întăreşte din partea regeluĭ nostru legea prin care se orêndueşte încassarea contribuţieĭ şi a tot felul de dărĭ. Ministru preşidinte a făgăduit că va afla un mod oare-care pentru uşurarea moduluĭ şi chipuluĭ de-a plătip orţia. Ear ministrul de finanţe a şi spus că acel mod va fi următorul:

Restanţa de dare din pătrarul al doilea, al treilea şi al pătrulea din anul 1903, precum şi restanţa de porţie din pătrarul întâiu din acest al 1904 an se poate plăti şi în rate maĭ multe, aceasta îngăduealǎ ministrul o va da fie-căruĭ contribuent, care in această privinţă e va adresa către autorităţĭ. **Cămată** nu vor plăti pentru aceasta întârziere.

Aşadar plătitoriĭ de dare au drept ca să ceară termen de-a şĭ plăti dările. Rugările de atare natură sunt scutite de timbre (ştemple) ba se pot face chiar şi némaĭ cu vorba.

Termenul de plată şi îngăduelile cerute le fac şi dau autorităţile administrative şi plătitorul are drept ca să plătească darea în maĭ multe rêndurĭ! Camătă de întârziere nu se plăteşte pe acea vreme cât a ţinut starea afară-delege a ţăriĭ. Aşa dar sa fie tot însul băgător de seamă, ca să nu poftească scutirea de camătă şi pe acel timp şi pentru astfel de darĭ carĭ nu sunt scutite de camătă, că prin aceasta numaĭ cale şi cheltuelĭ zăd rnice îşĭ vor face. Cine poate, grabească, că să nu vină executorul pe cap.

Scrisorĭ de la frațĭ.

De la organul nostru din Seleuș primin știrea, că notarul de acolo cu numele Toader Crișanu face multă gàlceavă în sat. Nu munaĭ fraților nostri social-democrațĭ, numaĭ și celorlalțĭ locuitorĭ pacinicĭ. Așa de pildă scrisorile fraților nu le trimite cu poștașu satuluĭ la oamenĭ acasă, zicênd, că n' are vreme. Plânsorĭ de acestea ne-au venit cu grămadă în contra acelui notăraș care de toate are vreme, numaĭ de treburile săteștĭ nu. Acuma maĭ pe urmă ni s- a scris, că prăpădește și foile partiduluĭ nostru. Rușine poate să-ĭ fie, că satul de aceea îl plătește, ca slugă bună să-ĭ fie, ear nu tiran.

De alt felne vom maĭ ocupa cu acest faină notarăș, cuscru de-a luĭ Ciorogar și alțiĭ de faita luĭ cuconașu ciorogaiţer et comp.

De la organul nostru din Vărșand primim vestea, că acolo s'au umplut de bucurie inimele fraților nostri social-democrațĭ, că notarul lor Balog János a fost alungat din domnie. Notarul Balog János a făcut mai multe neorênduelĭ și astfel satul întreg s'a ridicat în contra luĭ și acum după ce s'au milostivit domniĭ din ministerıu de l-au dat afară — ne scrie corespodentul nostru — frațiĭ vor fi cu ochiĭ patru la alegerea nouluĭ notarăș.

Dumnezeu nu bate ca bâta, ci îțĭ iea pita din mânĭ și mintea din cap.

Noutățĭ.

Către cetitorĭ. S'a desprimăvărit, cetitoriĭ nostri sunt ocupațĭ cu lucrul câmpuluĭ, decĭ noĭ, toamnă — micim și acum formatul foaieĭ noastre. O facem aceasta pe de-o parte ca cetitoriĭ nostri să poată ceti toată litera' din foaia noastră, ear pe de altă parte, ca să măi resuflăm puțin pe urma dragosteĭ d-luĭ procuror regesc.

Poftind cetitorilor sănătate și belșug în rodul pomilor, câmpuluĭ și viilor.

Advocaţi grevistĭ. Spania este acum țară adevĕrat din poveste. In țara Spaniolilor azĭ numaĭ sunt procese, dar nicĭ cheltueli fiscăläșeștĭ. Și pentru ce? Pentru că un judĕcător, care a cam dat peste bot domnilor advocațĭ, maĭ bine zis unuĭ advo-cățel. Fișcaliĭ din orașul Segova — dracemi-te — au și hotărît straicul. Au adus la cunoștința preșendinteluĭ tribunaluluĭ, că până ce nu va înfrunta pe acel judecător, care a cutezat să vateme pe un domn advo cățel, nu se vor presenta la tribunal. Zis și făcut, însă tribunalul își face dătorința și fără fișcali și contumațiaza întruna pe oamenĭ pentru măgaria fișcalilor. Adeca judecătorul așa a titulat pe un domn advocat. Apoĭ noĭ numaĭ aceea întrebăm că dreptu-ĭ, că este măgar acel domn advo-cățel din Segova orĭ ba? Totodată rĕspundem, că noĭ dăm dreptate judecătoruluĭ după cele întêmplate, că interesele clienților nu sunt măi micĭ, decât titulatura unuĭ oarecare advocat.

Foc. Din Curticiu ni-se scrie, că olatele preotuluĭ Gligor Mladen au ars până la pământ. Și nu s'au aflat din sat cine să astîngă. — Din Beiuș primim știrea, că pădurile episcopuluĭ gr. catolic din hotarul comunelor Beinșele, Budureasa, Cresoaia, Meziad, și Tărcăița în estindere de 2.000 de holde sunt în flacărĭ. Iscarea foculuĭ e necunoscut pân' acuma.

Sluga luĭ Dumnezeu. In orașul Eszék servitorul Domnului — precum cetim — a lăudat în ziua a doua des s. Paștĭ pe Domnul într' un mod ne maĭ pomenit de spurcat, adeca capelanul Croaților romano catolicĭ Mateiŭ Ivanișevic mort de beat a ținut slujba de dimineață în a doua ziuă de s. Paștĭ după ce într'o crîsmă a petrecut toată noaptea. Credincioșiĭ scârbițĭ pân' în adêncul sufletuluĭ au părăsit biserica. Eată cine-s chemațĭ să conducă poporul pe calea adevĕruluĭ, a bineluĭ și eată cine s păzitoriĭ moraleĭ publice!

Fraților social-democrațĭ păziți-ve de atarĭ conducătorĭ, de la care numaĭ rĕu-, ear nu bine-învĕțațĭ.

Otrăvire. Nevasta jueecătoruluĭ dr. Adrian Nistor de la tribunalul din Giula a voit ca să-șĭ otrăvească barbatul, ca apoĭ să trăiască lumea albă cu drăguțiĭ eĭ. Femeia bestială după ce a vĕzut că cu vrăjîtoarea și cu otrava nu- șĭ poate ajunge scopul, s'a hotărît că cu orĭ-ce preț să-l prăpădească. A recurs decĭ la omor. Anume s'a tocmit cu un fecior de 18 anĭ cu numele Petru Josip, căruia i-a făgăduit 100 fl. la caz, dacă îĭ va împușca bărbatul.

Tribunalul — fiindca mărturisirile acuzaților nu sunt la fel — a orênduit cercetare nouă. Dumnezeu, deși întârzie, însă tot trimite asupra celor blăstămațĭ pedeapsă.

Ce face vinarsul. Marți seara Pintea Basilică, ziler din Chintău, întră ca de obiceiu într'o boltă de vinarsărie din Cluj, și-și cumpĕră o glăjuță. Se așeză la o parte și înghiți una. In clipita aceea căzu la pămênt spre uimirea nenorociților ortacĭ, cari tot în vinars își căutau, ca și el întărirea și mângăerea. Bietul om muri.

Jertele ciumei. Rapoartele maĭ nouĕ sosite din India vestesc, că epidemia ciumeĭ sĕ lățește în mare mĕsură în întreagă India. Până în 19 Martie au murit de ciumă 40.527 oamenĭ. Cele maĭ multe jertfe, cam 10,000 sunt în Pendșab și în provinciile centrale. In împrejurimele orașuluĭ Bombay au murit 8500, în Bengalia 5000.

Ce face dragostea. Sĕptĕmâna trecută oficerul C. Hager din Sibiiu a împușcat în locuința sa pe iubita sa, cu numele Ioana Rill și apoĭ pe sine. Fata a murit îndată, oficerul însă se află mai bine.

O nenorocire. Aseară un accident care ar fi putut avea consecințĭ grave, s'a întimplat miculuĭ print Carol, scrie o foaie din Bucureștĭ.

Se cunosc apucăturile sale de sportsman și dragoste ce are pentru exercițiĭ violente.

Una din plăcerile sale cele maĭ marĭ este

călălria,timp de ore întregĭ prin parcul de la Cotrocenĭ.

Aseară, pe cînd se deda ast-fel plăcereĭ sale favorite, galopînd, cu frîul liber, prin una din aleele grădineĭ de la Cotrocenĭ, calul se poticni și principele fu aruncat peste cap, cauzîndu-și grave contuziunĭ la față și la cap.

Un supraveghietor, care văzuse de departe cele ce se întîmplase, alergă în grabă de-l ridică și-l transportă în casă.

Medicul caseĭ princiare fiind chemat în grabă, iĭ dete primele ăjutoare.

Se speră că accidentul nu va avea alte consecințe de cît un repauz de cîte-va zile în pat, pînă se vor cicatriza contuziunile și maĭ ales pentru a se calma emoția care a zguduit pe micul principe.

ADUNARI.

Consfătuire în Siria. Frațiĭ noștri din Șiria de sĕrbătorile Paștilor au ținut o consfătuire prietinească, unde s'au dĕsbătut și punctele trimise de secretariat. Intrebările puse de secretariat, după o discuțiune lungă și vie s'au primit și hotărîrile hiate au fost trimise secretariatuluĭ.

Adunare în jászfényszaru. Frațiĭ și prietiniĭ noștri din Jászfenyszaru în 17 Aprilie au ținut adunare poporală — la care au luat parte și comunele învecinate, — unde prietinul nostru, trimis anume din Budapesta au esplicat adevĕrurile ideilor social-democratice.

Adunare în Négyes. Organul nostru din Négyes în Dumineca trecută a ținut adunare poporală bine cercetată, Un prietin de al nostru din Budapesta a vorbit despre suferințele poporului și esplicând ideile social democratice.

Poșta Administrațiuneĭ

Timbre pentru rĕspuns. Rugăm pe toțĭ aceĭ frați și prietinĭ carĭ ne scriu și doresc vre-un rĕspuns oare-care va să ne trimită timbre, mărcĭ poștale (ștemple), căcĭ partida nu-ĭ în stare să rĕspundă tuturor fraților.

Aducem decĭ tuturora la cunoștință, că de azĭ în colo numaĭ acelora le vom rĕspunde, carĭ în scrisorile trimise nouă, pun și timbre.

Sigil. Organele partiduluĭ nostru din fiecare comună au lipsă de sigil (peciet), cu care să întăresc scrisorile ce ni-se trimit. Decĭ fiecare organ are trebuință de un atare sigil (peciet.) Peotru a încunjura cheltuelĭ zădarnice secretariatul partiduluĭ nostru socialdemocrat reorganisat, s'a hotărit să trimită organelor sigile (pecieturĭ) marĭ cu 6 coroane, ear cele micĭ în preț de 5 coroane. Baniĭ se trimit înainte.

Maĭ multor prietinĭ. Ne întrebațĭ că ce-ĭ de făcut? Eată ve rĕspundem: pace fraților și ear pace să fie între voĭ. Cu acest cuvênt: pace vĕ întărițĭ credința voastră în partidul socialdemocrat, în dreptățile luĭ Cristos.

Față de autoritățĭ purtați-ve în pace, că să nu dațĭ prilej jendarmilor să sar asupra voastră cu sulița, baioneta și pușca Dar voĭ de aceea închideți în inimele voastre și pentru maĭ departe ideia desrobieĭ, care vi se va aduce prin partidul socialdemocrat reorganizat din Ungaria.

Constantin B. în Saturĕu. Cu posta de azĭ a venit 5 cor. 20 fil. Am întocmit foile precum ne-aĭ scris. 4 foĭ de la 1 Jannarie până la 1 Julie 4 foĭ de la 1 Februarie până la 1 August și cu celelalte sub una singură ĕgătură. Ear celelalte precum au fost, rĕmân și maĭ pentru maĭ departe.

George P. în Chertes. Așteptăm până la 10 Maiŭ, așa dară cu treaba asta suntem în rênduială; în cauza cealaltă grăbițĭ cu reînoirea abonamentelor.

Tipografia Ștefan Nagel
Budapesta, VII., Vörösmarty-utcza 17.